

Igyeeksem mindig hangsúlyozni azt is, hogy a papi nőtlenség eszméjét nem kell feladni, mert ez érték.

Aki egy vagány élethivatásra vállalkozik, például sarkkutató lesz, vagy a Holdra száll, annak is helyesebb a családi felelősség terhét nem felvállalni. A szerzetesség intézménye ugyanilyen „vagány” hivatás. Az az elképzelésem, hogy az olyan idősebb férfiak, akik személyes életükben már letettek valamit az asztalra és emellett hiteles keresztények és köztisztviseltek állnak, meg lehetne hívni papi szolgálatra. Azoknak az ifjaknak pedig, akik vállalnák a nőtlenséget, ott lenne továbbra is a szerzetesség. Ferenc pápa kerüli ezt a témát. Azt gondolom azért, mert nem akar egy újabb frontot nyitni és inkább kivár. De adta tanújelét annak, hogy nem idegen tőle a papi cölibátus elengedése.

A hívők mennyire konzervatívok? Elfogadnak-e egy olyan pástort, aki közülük vétetik ki, akit nem „készen” kapnak?

– A diakónusoknál ezt már tapasztaljuk. Egyén- és közösségfüggő, van, akit nagy tisztelet övez, de van olyan, akit nehezebben fogadnak el ilyen tisztségben. Ám a jövő inkább afelé mutat, hogy nem az egyházmegye püspöke küld településekre vadidegen papokat, hanem a közösség javasolhat majd előljárót. Megemlítem azt a fonákságot, is, amikor nőtlen fogadalmú papnak nem hivatalosan van családja és a közösség ezt hallgatólagosan elfogadja. Ez természetesen elfogadhatatlan. Volt olyan, akit emiatt kellett fájó szívvel felmentetnem.

Ferenc pápa a papi nőtlenség felülvizsgálatában eddig nem nyilvánult meg, ám az elvált, újraraházasodott hívekkel engedékenyebb hangot ütött meg. Ezzel helyi szinten mit tud kezdeni az egyház?

– Ferenc pápa egyértelműen fogalmaz: akkor járunk el a keresztény házasság ügyében helyesen, ha úgy megyünk, mint a sín páron futó vonat. Az egyik sín az eszmény, az életre szóló szeretetszövetség. A másik pedig az irgalom. Aki kudarcot vallott, tönkrement a házassága, megszenvedte a válást, de megőrizte a hitét és az egyházhoz való tartozása fontos neki, ott keresni kell a megoldást. Ez az, amit sokan nem értenek, hogy a kettő hogy fér meg együtt. Nem mondhatjuk azt ki egy általános elvként, hogy aki elvált és újraraházasodott, az ugyanúgy jöjjön áldozni, mint mindenki más.

Viszont minden egyes történetet meg kell hallgatnunk. Érdemes beszélünk arról is, hogy évszázadok óta lehet a megkötött házasság egyházi felülvizsgálatát kérni. Van olyan, hogy az egyházi bíróság kimondja, hogy a házasság érvénytelen. Ilyen értelemben sokan rendezték második házasságukat egyházi jogilag és nincs akadálya, hogy szentáldozáshoz járuljanak. Az élet egyébként mindig felülírja a paragrafusokat. Ötvenvalahány éves papi szolgálatomban én is talákoztam olyan esettel, ahol tiszta lelkiismerettel azt mondtam, jöjjenek áldozni.

A szegénységre a kormány által hozott hajléktalanrendelet is ráirányítja a figyelmet. Az intézkedésben a hajléktalanlét kriminalizálását, vagy az állami gondoskodást érdemes keresni?

– Egyik oldalon örül a szívem, hiszen nyugodtan sétálhatok Budapesten, nem botlok bele a hajléktalanokba, tiszta az aluljáró. Ugyanakkor tudatában vagyok annak, hogy ezzel könnyen becsapjuk magunkat. Össze kell szedjük magunkat, és ezekkel az emberekkel kell valamit kezdenünk, ami mindenkinek, az egyháznak is nagy kihívás. Vannak nagyon jó példák is: a múltkor hallottam egy rádióműsorban, hogy a baptistáknak milyen ügyes kezdeményezéseik vannak, hiszen kulturált szállást hoztak létre és a lelki gondozásra is van emberük. Segítik a rászorulókat önbecsülést és munkát szerezni. Ez mindenki számára példaértékű. Nagyon fontos az is, hogy legyünk érzékenyek, és vegyük észre, amikor valaki kezd lecsúszni.

Mit lehet tenni, amikor már megtörtént a baj: ha valaki már az utcán él, nincs semmilyen háttéré és az alkoholhoz menekül?

– Az igazi nyomor az abban nyilvánul meg, ha már valaki akarni sem tud. Őket talpra állítani hihetetlenül nagy feladat. És sajnos nincs elég szociális munkás, mentálhigiénés szakember, lelki gondozó. De ugyanez a helyzet a mélyszegénységben élőkkel, a kilátástalan helyzetben lévő cigány családokkal is. Ugyanakkor tévúton jár az, aki mindenre a kormánytól vár megoldást. Hiszen a legnagyobb kormány sem képes arra, hogy megoldja az egyéni problémákat. A helyzetet egy mikroszkóphoz tudnám hasonlítani, amelyen van két állító gomb: az egyikkel nagyjából lehet belőni az ideális lencsetávolságot – ez a kormány – míg a másik feladata a finombeállítás. Utóbbira nem képes a kormány. Lehetnek jó döntések, de a szolidaritás kérdése, az érzékenyítés nem a mindenkori politikai vezetés kompetenciája, hanem sokkal inkább az egyházaké.

BULÁNYI GYÖRGY

DIÁRIUM

1997. okt. 23. hajnal, odakint teljes sötétség, mint 41 évvel ezelőtt is. A váci Teréziánium, az egykor nemesi kollégium nemes boltozatú szobáinak egyikében talán nyolc rabtársammal együtt halljuk az öt órás reggeli ébresztő kolompját. Majd délután kettőkor a gombüzembe megyünk délutáni műszakra. Pár perc alatt eljut a néhány száz ott dolgozó rab mindegyikéhez a nagy hír, Ajkunk mozdulása nélkül közöljük egymással - hiszen a rabnak beszélnie munka közben nem szabad - a gépek zakatoló lármájában:

- Balhé van Budapesten!
- Honnan tudod?
- A smasszer mondta.

Most, 41 esztendő múltán nincs ébresztő. Ébredtek magamtól is. Egy éjszaka során akárhányszor is. Ma még istenes volt. Más napokon, hajnali kettő körül adom fel a harcot. Ma csak négy órakor adtam fel. Nem kísérletezem tovább, úgy sem megy. Már mint az alvás. Meglassúdtam. Hatvan éve, kispap koromban 5,30-kor szolt a csengő először, 5,50-kor másodszer, de az már a kápolnába hívott. A húsz perc elég volt mosakodásra, borotválkozásra, öltözködéshez s arra, hogy szédobáljam szellőzésre az ágyat. Most egy órát is eltart, mire hozzá tudok végre fogni dolgaimhoz. Leülni a szövegszerkesztőm elé. Ilyenkor tudok nyugodtan dolgozni idehaza. Nem szól sem a hallban levő, sem a kaputelefon.

Tegnap délután megválaszoltam Dankó érsek levelét, meg reflektáltam Kipke Tamás Új emberben írt cikkére. 9-re jön egy Gebhard nevű úr a Church and Peace-től "Rehabilitation" témában, ebéd után megyek Tatabányára a református atyafiak ökumenikus hetére előadni. Utána kocsin levisznek Budaváriba, ott hajtom majd álomra fejem. Szeptember 10. óta nem volt még időm-nyugalom leülni ideiglenes számvetésre sem. Most azzal próbálkozom.

Szept. 10-én délután 14,30-kor jön a hír Jóskának telefonon Rábai Lacitól a kutatóba: bocsánatkérés nincs, de jogaiba visszaállítják Gyurka bácsit. Jóska 15.00-ra jön a szomszéd szobába, "Öregek I"-be. Bejön hozzám, vendégem van, Kundra Pistával teologizálok, s csak ennyit mond: Ha végeztél, kopogj be Terihez, s kijövök, fontos. Pista félőtkor megy el, bekopogok, Jóska kijön, s mondja, mit tudott meg 14,30-kor. Megy vissza a másik szobába csoporttalálkozóra.

Magam maradok. Elkezdem mondani a Te Deumot. Majd felhívom Emilt. Nem az üzenetrögzítő szólal meg, hanem ő. Mondom, amit megtudtam. Ő is akart már hívni. Rábai Laci forrásával beszélt. Nem telefonon, élőben a Konferencia után.

Napokig semmi. Jóska 11-én bemegy a Magyar Kurírhoz. Két lapnyi tájékoztatás a Konferencia őszi üléséről, de rólam egy szó sem. 15-én délelőtt Juhász Karcival és Marikával kocsin megyünk le Budaváriba, mert mennek két napra "nyaralni" Bokorligetre. Délben megszólal a telefon. Felveszem. Emil a vonal végén: Most jöttem meg Csíkszeredából. A szept. 12-i postámban levelet találok Seregélytől: értesít a Konferencia Rád vonatkozó eredményéről, mellékelve a Közlemény szövegét, s kérve, hogy juttassa el hozzám a nagy alakú zárt borítékban mellékelte nekem szóló levelét, s értesítse a

Konferencia-titkárságot, amikor már eljuttatta hozzám a levelet. Kérem Emilt, olvassa fel a neki szóló levelet. Majd megkérem nyissa ki a nekem szólót. Ugyanaz van benne. Mondom, hogy értesítheti a Konferencia-titkárságot, hogy átadta, s küldje le nekem a levelet Budaváriba, mert csak október 1-én utazom vissza Budapestre. Telnek a napok. Dolgozom a Koinónia októberi számán, s írom tovább az "Egyetlen szövetég?" soron következő numerusait.

Szept. 21-én, vasárnap is korán kelek. Készülök a szentbeszédre. Kovács Ági Debrecenből telefonál Terinek, hogy nyissa ki a rádiót, mert a Vasárnapi Újság Gyurka bácsiról mond valamit. Teri kinyitja, s hallja alighanem a befejező összefoglalást. Valakitől megtudom, hogy a Vasárnapi Újság egy osztrák hírügynökségre hivatkozva tájékoztat a "rehabilitációról". Valaki közli velem a rákövetkező napokban, hogy a Magyar Kurír már 19-én hozta a Közleményt, de nem postázta mindenkinek, s a Kathpressnek sem, s a Kathpress indiszkrécio folytán jutott a Magyar Kurír 19-ei dátummal megjelent szövegéhez.

Szept. 22-én a Kossuth Rádió a Hírekben minden órában beszámolt az eseményről - különböző szövegekkel. (Majd írok a Rádiónak, megkérve, hogy juttassák el hozzám 21-i és 22-i adásaik szövegét.) Ugyanezen a napon felszólal a Házban Dr. Ranschburg Alajos, s a napilapok közül a Népszabadság, Népszava, Magyar Hírlap és a Magyar Nemzet foglalkozik a témával. A Magyar Kurír pedig hozza Kállay Emil nyilatkozatát.

A hírlapi megnyilatkozások - az egyes újságírók ismeretei szélességének megfelelően - döntő többségükben szempontból pozitívan foglalnak állást. Kivétel: Pajor András (Új Magyarország, szept.25), valamint Lukács László (168 óra, szept.30), s végül Kipke Tamás (Új ember (okt. 26 - valójában 21-én már kapható volt). A még korántsem befejezettnek látszó áradat kiértékelését még elvégzendőnek gondolom.

Ami nem kevésbé jelentős, az a sajtó-nyilvánosságra nem jutó anyag. Budapestről, az országból, a határon s tengeren túlról érkező levelekre gondolok. Ezek között külön kategóriát képvisel a hierarchiától érkező anyag. Ebbe tartozik a generálisnak és Asztriknak az okt. 19-i szentmisén felolvasott szövege, továbbá Gyulai, Dankó valamint Emil egy levele, s Emil Reményik-verse, melyet felolvasott az okt. 19-i szentmisén.

Ezt az anyagot szeretném kielemezni, hogy képet alkothassak arról, hogy miközben rádió-televízió-hírlapok-folyóiratok és magánlevelek döntő többségükben a Bokron belüli és kívüli társadalom rokonszenvéről számolnak be, valójában a hierarchia sakktabláján milyen is a tényleges helyzetünk.